

Pensaments

Miquel Ortega Cerdà

Comerciar amb matèries primeres és una activitat que es porta a terme des del principi dels temps, però mai havia tingut ni una importància ni un creixement tan gran com la mantinguda en l'última dècada, fins al punt que està canviant la configuració del sector extractiu i del consum global, així com les normes mateixes del comerç internacional.

Des de finals dels anys 80 el volum de matèries primeres comercialitzades al món no ha deixat de créixer, en els últims 30 anys s'ha multiplicat per 2,5. En el mateix període el volum de materials extrets ha augmentat "només" d'un 80%, fet que assenyalava que el volum comercialitzat internacionalment ha tingut un creixement més gran que el que li correspondria proporcionalment a l'augment associat a la major extracció. En els últims anys de la primera dècada del segle XXI aproximadament, una desena part dels materials extrets van ser comercialitzats internacionalment, es tracta per tant de volums extraordinaris.

Gegants, desconeguts i importants

Qui són els principals comerciants de matèries primeres mundials? Quina evolució han tingut? Quin paper juguen en l'actualitat? Aquestes preguntes són extraordinàriament difícils de contestar ja que no hi ha cap organisme que obligui a un mínim de transparència o realitzi un seguiment global d'aquests actors. No obstant això, diversos grups estan començant a tractar d'obtenir informació, a continuació s'assenyalen alguns aspectes importants:

- L'alta demanda dels països emergents va fer que el benefici en el sector de les comercialitzadores de matèries primeres es disparés a la primera dècada del segle XXI. Si l'any 2001 el benefici estimat de les primeres 20 marques era de 2.100 milions de \$, des de llavors es va mantenir un creixement constant i es va arribar l'any 2008 a un màxim de 36.500 milions de \$ (és a dir un creixement d'un 1.600% en 7 anys), disminuint molt lleugerament els següents anys (a causa de la crisi econòmica).
- Els principals comerciants i els seus respectius beneficis obtinguts en la dècada 2003-2013 són els següents (milers de milions de \$): Mitsubishi 40,4; Glencore 33,5; Mitsui 28,2; Cargill 22,3, i els següents 16 comercialitzadors 119,2. En total les 20 entitats més importants van tenir un benefici de 243.600 milions de \$ en una dècada. Per poder comparar, aquesta és una quantitat superior als beneficis de Toyota, VW, BMW, Renault i Ford junts en la mateixa època (235.300 milions

de \$), o JPMorgan Chase, Goldman Sachs i Morgan Stanley junts.

- Les vendes en termes monetaris de les principals deu comercialitzadores de matèries primeres (Vitol, Glencore, Trafigura, Cargill, Mitsubishi, ADM, Noble, Wilmar, Luis Dreyfus i Mitsui) van ser el 2012 de 1.200.000 milions de \$, aproximadament el mateix que la totalitat del PIB espanyol (1.063.355 milions d'€ el 2011).
- Els grans beneficis obtinguts en la primera dècada del segle XXI van permetre a les comercialitzadores començar a invertir i passar a posseir les seves pròpies produccions a finals de la dècada, facilitant així una integració vertical, així com un major risc de produir moviments especulatiu.
- Les comercialitzadores paguen, comparativament amb els grups extractius, impostos baixos. Mentre que per a les indústries extractives els impostos mitjans estan entre el 30 i el 45%, les comercialitzadores paguen quantitats no superiors al 10%, en poder establir-se en qualsevol país que considerin adequat. Usualment treballen des de Suïssa, però també a Hong Kong, Dubai, Kuala Lumpur i sobretot Singapur, que tenen programes específics de baixos impostos per atreure-les.
- Malgrat ser desconegudes pel gran públic tenen un paper destacat i controlen parts significatives d'alguns fluxos bàsics per al funcionament de les economies. Per exemple:
 - Vitol, Glencore, Trafigura, Mercuria i Gunvor conjuntament mouen 15 milions de barrils de petroli diaris. Això equival a totes les necessitats d'importació dels EUA, Xina i Japó.
 - Glencore va declarar en començar a cotitzar en borsa l'any 2010 que controlava el 60% del comerç mundial de zinc, el 50% del zinc concentrat, el 50% del coure, el 30% del coure concentrat, el 30% de l'alúmina (òxid d'alumini), el 22% de l'alumini, i el 23% del cobalt. Les seves vendes diàries de petroli equivalien al 3% del consum mundial i comercialitzava un terç del carbó transportat per mar. A més, era un dels principals exportadors de grans - en controlava el 9% del comerç global [1]-.
 - En agricultura, l'anomenat grup ABCD (ADM, Bunge, Cargill i Dreyfus) controla els principals fluxos agrícoles, per exemple manipula prop de la meitat del flux mundial de gra i soja.
 - En alguns productes nínxol com ara el cafè, algunes de les comercialitzadores malgrat ser desconegudes tenen un poder extraordinari, per exemple Neumann Kaffe Gruppe a través d'Ecom Agroindustrial és el subministrador de cafè mòlt d'una de cada set tasses consumides al món.

Davant d'aquest creixement del comerç, per poder dissenyar polítiques de sostenibilitat adequades, així com per entendre la relació de poders en la definició de les polítiques econòmiques i d'assegurament de subministraments, és necessari, però insuficient, acudir a l'estudi dels nivells de consum en els diversos països (incloent la distribució interna), o al volum de fluxos entre països. Cal analitzar quins actors estan realitzant aquests fluxos, el nivell de concentració en les matèries primeres més importants, i la possible responsabilitat que tinguin les organitzacions que realitzen el comerç de les substàncies, tant en la distribució de la riquesa/pobresa generada per aquests fluxos, com en les responsabilitats ambientals o socials que es derivin de la seva activitat.

[1] Veure: http://www.nxtbook.com/sosland/mbn/2011_05_31/index.php?startid=12,
<http://www.glencore.com/documents/investorpresentation0310.pdf>;
<http://www.reuters.com/article/2011/10/28/us-commodities-houses-idUSTRE79R4S320111028> i
http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/04/23/a_giant_among_giants

La notícia del mes

Propostes de fiscalitat ambiental al Parlament Europeu

El passat 14 de maig hi hagué una audiència pública al Parlament Europeu sota el títol "[Strenghtening the democratic legitimacy of the European Semester. Civic society proposals for a smart, sustainable and inclusive recovery](#)". En aquesta jornada, Constanze Adolf, la representant de Green Budget Europe, va presentar una sèrie de propostes en matèria de política econòmica ambiental i en particular de fiscalitat ambiental per diversos dels països membres. Les propostes per Espanya foren preparades per ENT (p. 10). Podeu descarregar-vos les propostes [aquí](#).

Publicacions

Article sobre bolquers compostables

Ha sortit publicat l'article Colón, J., Mestre-Montserrat, M., Puig-Ventosa, I., Sánchez, A. "Performance of compostable baby used diapers in the composting process with the organic fraction of municipal solid waste", Waste Management (2013) 33 (5): 1097-1103 <http://ves.cat/gvJv>

Aquest article deriva d'un projecte encarregat per l'Ajuntament de Lliçà d'Amunt, que va comptar amb finançament de l'Agència de Residus de Catalunya, sobre el comportament i la compostabilitat dels bolquers compostables.

Dependència energètica a Espanya

El soci d'ENT Jesús Ramos (@txusramos) ha fet una interessant entrada al seu blog blogs.uab.cat/jesusramos, titulada "[Dependencia energética en España](#)". Us convidem a seguir-lo.

Projectes

Tiana introdueix la Taxa de recollida de residus domèstica

L'Ajuntament de Tiana va encarregar a ENT el disseny d'una taxa de recollida de residus domèstica que comptés amb una part fixa i una de variable. La part variable depèn del nombre de residents per llar i de la

superfície de l'immoble. La taxa entrà en vigor el gener de 2013.

"Malbarates o aprofites?", nou projecte de comunicació ambiental

El projecte, que durà a terme la Fundació ENT conjuntament amb l'Associació Espai Ambiental, ha rebut el finançament de la Secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya. En total han estat subvencionades 38 entitats per realitzar 19 projectes d'educació i sensibilització ambiental.

"Malbarates o aprofites?" és un projecte de sensibilització per a la prevenció del malbaratament alimentari a través de la canalització d'aliments i les bones pràctiques a nivell domèstic. Podeu seguir la campanya a: nollencemnimica.wordpress.com/

Ja us podeu subscriure a la revista "Ecología Política" a través del nou web

Hem renovat el web de la revista Ecología Política: www.ecologiapolitica.info. A l'apartat "Conseguir la revista" podeu fer efectiva la vostra subscripció. Us hi esperem!

Dir-vos que estem finalitzant la revisió dels articles que sortiran al proper número dedicat als Béns Comuns. Estarà disponible al juny - juliol.

També us animem a conèixer i apuntar-vos al nostre facebook facebook.com/revistaecopol i a seguir-nos a twitter.

Comunicat de premsa sobre el projecte "ENTITLE"

Recentement s'ha emès un comunicat de premsa presentant el projecte "ENTITLE" sobre ecologia política, en el qual ENT participa. Actualment, el projecte està completament operatiu i al web www.politicaecology.eu es poden seguir els esdeveniments, cursos i conferències d'ENTITLE, així com visualitzar el vídeo que es va desenvolupar a l'inici del projecte.

Al llarg del projecte, 11 organitzacions coordinades per l'ICTA-UAB (Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals - Universitat Autònoma de Barcelona) contribuiran a la formació de 18 investigadors en temes d'ecologia política. La iniciativa té com a objectiu establir una xarxa de col·laboració entre programes de doctorat que aborden aquesta matèria multidisciplinària. Els investigadors realitzaran estudis sobre les arrels socials i polítiques de diversos conflictes per l'accés i ús del

medi ambient.

Com a part d'ENTITLE, els investigadors que fan la seva estada a ENT (Gabriel Weber i Irmak Ertör) estan desenvolupant recerques sobre temes com ara els sistemes de pagament per generació de residus, l'adaptació al canvi climàtic, i la justícia mediambiental de l'aqüicultura a Europa, amb l'objectiu de contribuir a les polítiques ambientals europees en aquestes matèries.

Premi a OCEAN2012

ENT forma part de la coalició OCEAN2012. Aquesta coalició ha estat premiada per l'organització Mediterrànea al **Reconeixement Internacional Foca Mediterrània**, per la seva visió i treball per aconseguir uns oceans sans, plens de peixos i vida marina per a contribuir al benestar humà. Una bona notícia! Més informació a <http://ocean2012.es>

OAK comença a treballar en pesca a Espanya

ENT ajudarà a la Fundació OAK a treballar a Espanya en l'àmbit de la pesca, mitjançant la facilitació de la reunió d'inici d'activitats d'aquesta fundació amb els principals actors pesquers i ONGs espanyoles.

Conferències i activitats

FISCALITAT VERDA I CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI NATURAL

Tipus d'acte: Seminari

Lloc i data: Madrid, 9 de maig

Breu descripció: WWF és una de les ONG claus a l'Estat en matèria de conservació del patrimoni natural i l'objectiu d'aquest seminari impartit per Ignasi Puig fou formar-los en el possible ús dels instruments fiscals amb aquest finalitat.

"AQUÍ NO ES LLENÇA RES" TAULA RODONA D'EXPERIÈNCIES DE PREVENCIÓ DEL MALBARATAMENT D'ALIMENTS

Tipus d'acte: Taula rodona

Lloc i data: Barcelona, 3 de juny

Breu descripció: A Catalunya cada any més de 260.000 tones d'aliments acaben a les escombraries. És aquest malbaratament evitable? Quines accions caldria emprendre per disminuir aquesta xifra? En parlarem amb entitats i persones que estan treballant per canviar aquesta realitat.

Enllaç: <http://ves.cat/gvOz>

PLA ESTRATÈGIC PLURIANUAL DE L'AQÜICULTURA ESPANYOLA

Tipus d'acte: Taller

A càrrec de: Fundación OESA, amb la participació de Miquel Ortega

Lloc i data: Madrid, 4 de juny

Breu descripció: Aquest és el primer taller per a la definició del pla multianual de l'aqüicultura a Espanya.

CONFERÈNCIA SEAS AT RISK

Tipus d'acte: Seminaris i taller intern de formació a ONGs

A càrrec de: Miquel Ortega

Lloc i data: Brussel·les, 5-6 de juny

Breu descripció: Es portaran a terme dos seminaris, un sobre aqüicultura i un altre sobre integració de la política marina.

PREMI ONES RECONeixEMENT INTERNACIONAL FOCA MEDITERRÀNIA

Tipus d'acte: Premi a la coal·lició OCEAN2012

A càrrec de: Associació Mediterrània (Recull el premi Miquel Ortega)

Lloc i data: Tarragona, 6 de juny

Enllaç: <http://ves.cat/gy-i>

XERRADA DE LA SECCIÓ D'ESTUDIS RURALS DE LA ICEA "REPTES DE LA PESCA A EUROPA"

Tipus d'acte: Xerrada-sopar

A càrrec de: Miquel Ortega

Lloc i data: Barcelona, 18 de juny

Breu descripció: Xerrada i discussió amb els membres de la ICEA

MÀSTER DE SOSTENIBILITAT DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE BARCELONA (UPC)

Tipus d'acte: Conferència

A càrrec de: Marta Jofra Sora / Jaume Freire González

Data: 18 i 25 de juny, respectivament.

Breu descripció: Dins del Màster de Sostenibilitat de la UPC, anualment s'organitza un Seminari Internacional de Desenvolupament Tecnològic Sostenible, que enguany està dedicat a la sostenibilitat energètica.

La primera xerrada té per objectiu exposar els principals aspectes de la normativa europea en matèria d'energia per tal que els estudiants preparin un cas d'estudi en què aplicaran la tècnica del *backcasting*.

La segona xerrada abordarà "La paradoxa de Jevons i el fracàs de les polítiques d'eficiència energètica". L'eficiència energètica és un aspecte important de les polítiques energètiques per a reduir el consum d'energia. Des de la perspectiva de la formulació de polítiques està àmpliament acceptat que redueix les emissions de gasos de efecte hivernacle i la dependència energètica de les economies. No obstant, existeix un debat científic sobre si l'eficiència energètica és bona en la reducció de consum d'energia, o bé és contraproductiu. Aquest últim cas es coneix com la paradoxa de Jevons (o efecte rebot), i ha sigut objecte d'estudi en profunditat en les últimes tres dècades.

Enllaç: <https://is.upc.edu/seminaris-i-jornades/seminaris/std-2013/presentation>

Els twits del mes

@ENTmediambient Segle XXI. L'èmergència dels titans invisibles de les matèries primeres <http://t.co/4MU0jKUhJb> Miquel Ortega. Butlletí ODG 7 maig - 1.38 pm

@miquelortega RT **@txusramos** Dependencia energética en España blogs.uab.cat/jesusramos Excelente! Economía ecológica en estado puro! 25 maig 2013 - 12.01 am

@I_PUIGVENTOSA Spain ranked 25th in the EU-27 in 2010 in environmental taxes expressed as a share of total taxation <http://t.co/lvtbN9Frcw> A lot to do!!!
16 maig 2013 - 6.30 pm

@Revista_Eco_Pol Puedes encontrar un nuevo informe sobre Yasuní realizado por el proyecto EJOLT en ow.ly/lqc0B 21 maig 2013 - 10.58 pm

Subscriu-te al twitter d'Ent si vols estar actualitzat @ENTmediambient

Esperem que aquesta informació us sigui d'interès, si és així no dubteu en enviar-la a d'altres companys/es i convidar-los/es a inscriure's al butlletí:

http://ent.cat/mailman/listinfo/butlleti_ent-consulting.com

Per a més informació podeu visitar el nostre web: www.ent.cat o enviar un correu electrònic a info@ent.cat